

Η πορεία της Ουκρανίας προς την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Στις αρχές του Απριλίου ο Πρόεδρος Ζελένσκι [προειδοποίησε](#) ότι το θέμα της ασφάλειας θα είναι πιθανότατα το μεγαλύτερο ζήτημα για την Ουκρανία τα επόμενα 10 χρόνια. Και πρόσθεσε ότι «... θα ... να γίνουμε ένα «μεγάλο Ισραήλ» με το δικό του πρόσωπο. Δεν θα πρέπει να μας εκπλήσσει το ότι ... σε όλα τα θεσμικά όργανα, τα σούπερ-μάρκετ, τους κινηματογράφους, θα υπάρχουν άνθρωποι με όπλα. »

Ωστόσο, ενώ η Ουκρανία θα διατηρήσει αναμφίβολα πτυχές μιας εμπόλεμης οικονομίας ακόμα και μετά το τέλος του τρέχοντος πολέμου, έχει αρχίσει να σκέφτεται ήδη πώς να γίνει μια οικονομία ανάπτυξης και ανάκαμψης. Αυτό δεν σημαίνει ότι στοχεύει να επανέλθει στο όπως ήταν, αλλά να εκσυγχρονιστεί και να μεταρρυθμιστεί.

Δεν είναι περίεργο ότι η επιθυμία της να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ταυτίζεται με την ανάγκη της να εκσυγχρονιστεί, να προωθήσει πολύ επείγουσες μεταρρυθμίσεις, καθώς όπως και να εδραιωθεί σαν δημοκρατία.

Από την άλλη πλευρά, η ΕΕ δεν είναι καθόλου ξεκάθαρη ότι μπορεί να αντιμετωπίσει περαιτέρω διεύρυνση. Αυτός είναι κι ο λόγος για τον οποίο υπάρχουν εκείνοι [που](#) υποστηρίζουν την παροχή μεγαλύτερης βοήθειας στην Ουκρανία με μορφές που υπερβαίνουν την υπάρχουσα συμφωνία σύνδεσης, αλλά δεν περιλαμβάνουν την πλήρη ένταξή της στην ΕΕ.

Υπάρχουν δύο αντιρρήσεις για την ένταξη της Ουκρανίας στην ΕΕ.

Η πρώτη δεν σχετίζεται τόσο με την ίδια, αλλά έχει να κάνει με αυτό που είναι γνωστό ως “[κόπωση διεύρυνσης](#)”. Η βασική ένσταση είναι ότι η διακυβέρνηση μιας διαρκώς διευρυνόμενης Ένωσης καθίσταται πολύ δύσκολη, επειδή οι χώρες δεν βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης αλλά κυρίως επειδή έχουν πολύ χαμηλότερη ποιότητα θεσμών. Η ένσταση έχει επίσης να κάνει με την ανησυχία ότι η ΕΕ δεν μπόρεσε πραγματικά να αντιμετωπίσει τα τελευταία κύματα διεύρυνσης. Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε ότι υπάρχουν χώρες, όπως στα Δυτικά Βαλκάνια, που είναι στην ουρά για ένταξη, αλλά απέχουν ακόμη πολύ από την εκπλήρωση των απαραίτητων προϋποθέσεων.

Ο δεύτερη σχετίζεται πιο άμεσα με την Ουκρανία κι έχει να κάνει με το ότι η διεύρυνση της ΕΕ έχει πλέον αποκτήσει γεωπολιτική σημασία. Γνωρίζουμε πως η ένταξη της Κίνας στο παγκόσμιο σύστημα είχε αυξήσει περισσότερο τον διεθνή ανταγωνισμό παρά την συνεργασία. Ο πόλεμος στην Ουκρανία επιτάχυνε με κάποιο τρόπο τις υπάρχουσες γεωπολιτικές διαιρέσεις και εξανάγκασε την ΕΕ να εντείνει την διεθνή της παρουσία με διάφορους τρόπους.

Οι χώρες της ΕΕ έχουν επιταχύνει τις προσπάθειές τους να σπάσουν την εξάρτησή τους από Ρωσική ενέργεια, γεγονός που θα επιτευχθεί σε θέμα μηνών, όχι χρόνων. Επίσης θα επενδύσουν σε στρατιωτικές δυνάμεις και θα επανεξετάσουν τις στρατιωτικές τους συμμαχίες με τρόπους που θεωρούνταν αδιανόητοι μόλις πριν λίγους μήνες, όπως η αίτηση της Σουηδίας και της Φινλανδίας να γίνουν μέλη του ΝΑΤΟ. Ωστόσο, ζωτικής σημασίας για όλα αυτά, είναι ποια θα είναι η σχέση μεταξύ της ΕΕ και της Ρωσίας μεσο- και μακροπρόθεσμα.

Θα συνεχίσει η Ρωσία να είναι ο άβολος γείτονας που κοιτάζει ανατολικά, ή μπορούν οι δυο τους να συνυπάρξουν ειρηνικά; Όλοι συμφωνούν ότι καθώς η Ευρώπη επανεξοπλίζεται, ο ρόλος της Ουκρανίας σε αυτή τη σχέση θα είναι κρίσιμος. Αλλά δεν συμφωνούν όλοι ότι τα συμφέροντα της ΕΕ εξυπηρετούνται καλύτερα με την Ουκρανία ως πλήρες μέλος της ΕΕ. Ορισμένοι την βλέπουν ως δικλείδα ασφαλείας μεταξύ της ΕΕ και της Ρωσίας. Άλλοι πιστεύουν ότι η Ουκρανία ως πλήρες μέλος της ΕΕ είναι ασφαλέστερο αντίβαρο για τη Ρωσία.

Η ΕΕ έχει δίκιο να ανησυχεί για την διακυβέρνησή της. Υπάρχει βάσιμη ανησυχία ότι η διαδικασία διεύρυνσης αντιβαίνει στην ικανότητα εμβάθυνσης της ολοκλήρωσης. Εκείνοι που θέλουν να συνεργαστούν στενότερα δεν είναι σε θέση να το κάνουν καθώς η ΕΕ διευρύνεται. Η ένταση αυτή οδήγησε στην ιδέα να προχωρήσουμε με [διαφορετικές ταχύτητες](#)

, προκειμένου να καταστεί δυνατή τόσο η διεύρυνση όσο και η εμβάθυνση της ολοκλήρωσης.

Ενώ η ΕΕ προσπαθεί να συμβιβαστεί με την ιδέα των πολλαπλών ταχυτήτων, δεν πρέπει να ξεχνά ότι η Ουκρανία έχει το δικαίωμα να επιλέξει μόνη της που θα ανήκει. Και ότι η επιθυμία ένταξης είναι μια επικύρωση για την ΕΕ ως ένα σύστημα αξιών που αξίζει να ασπάζεται.

Αυτή η επικύρωση έρχεται φυσικά με κάθε χώρα που ζητά να ενταχθεί. Ωστόσο, η Ουκρανία βρίσκεται στα όρια πολιτικών συστημάτων που την αναγκάζουν να πάρει θέση ή ρισκάρει να πάψει να υπάρχει. Η αίτησή της για ένταξη στην ΕΕ είναι κάτι περισσότερο από μια προσπάθεια ένταξης σε ένα κλαμπ: είναι προσπάθεια επιβίωσης.

Το πραγματικό ζήτημα για την ΕΕ, καθώς συζητά την αίτηση της Ουκρανίας στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου και πέραν αυτής, είναι τι είδος κλαμπ επιθυμεί να είναι.

Μπορεί να είναι ένα κλαμπ ομοϊδεατών χωρών που θα διακυβερνείται αναμφίβολα πιο εύκολα. Αλλά κατά κάποιο τρόπο όμως αυτό θα επικυρώνει τον διαχωρισμό ιδεών και καθιστά λιγότερο εφικτή την συνεργασία με αυτούς που σκέφτονται διαφορετικά.

Ή μπορεί να είναι μια σφαίρα επιρροής, που εκτιμά ότι τα παγκόσμια προβλήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν σε συνεργασία μόνο με τους ομοϊδεάτες. Τα παγκόσμια μείζονα θέματα, από την κλιματική αλλαγή έως τον πυρηνικό αφοπλισμό, απαιτούν την συνεργασία κυρίως με εκείνους που σκέφτονται διαφορετικά. Ένα τέτοιο κλαμπ θα πρέπει να επανεξετάσει και να καινοτομήσει τον τρόπο με τον οποίο ενσωματώνει τα όλο και πιο διαφορετικά μέλη του. Αλλά θα το καθιστούσε ως ένα κλαμπ άξιο ένταξης.

**Η Μαρία Δεμερτζή είναι Υποδιευθύντρια του Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο (think tank) με έδρα τις Βρυξέλλες. Αυτό το κείμενο δημοσιεύθηκε σε αγγλική έκδοση ως στήλη γνώμης στο Bruegel Blog, και αναδημοσιεύεται στο Blog της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών.*